

LATEN WE HEM HARRY NOEMEN

Van Jannemieke Caspers verscheen eerder bij
De Harmonie

Het Heidi-feest (2024)

Jannemieke Caspers

laten we hem Harry noemen

De Harmonie, Amsterdam

'The creatures outside looked from pig to man, and from man to pig, and from pig to man again; but already it was impossible to say which was which.'

George Orwell – *Animal Farm*

HET BEGIN

Misschien was het toeval.

Misschien was het onvermijdelijk.

DE MISHANDELING

Op een plein vol kinderkopjes, in een dorp, bij een stad, in een klein, klein land, staat de beveiligder van het buurtwinkelcentrum overzicht te houden. Om hem heen bevinden zich een paar grote iepen die – naar omstandigheden – aardig wat schaduw geven, vol met kauwen die bij schemer vanuit die iepen als een wolk door de lucht vliegen. Heen en weer.

Links van hem staan twee bankjes op het zuiden, rechts de buurtkroeg, de bakker, de slager, de apotheek, de visboer, de supermarkt, de groenteboer, de bonbonnerie, de Handyman en een heel lelijk jarentachtiggemeentehuis: paars met lichtgrijze bakstenen.

In de verte een kerkje, oud, met een begraafplaats. Voorbij het spoor liggen enigszins verloren voetbalvelden, gescheiden door sloten die een stuk verderop weer uitkomen in de rivier. En er is een asielzoekerscentrum in het voormalige roc-gebouw, aan het begin van de heide. Bruin, uitgebloeid. Het is zestien graden, overwegend bewolkt, neerslagkans 0%.

Boris, de beveiligder, heeft vaste rondes, maar als het rustig is, is dit zijn favoriete plek: onder de beschutting van de iepen, buiten het bereik van de onweerstaanbare bakkersgeuren, en met uitzicht op de dames van de groenteboer. Met zijn benen wijd staat hij daar, de rugen van zijn handen rustend op zijn billen, zijn broek net te strak waardoor de knoop niet dicht kan, maar 'met de riem erover zie je daar echt helemaal niks van', had zijn vrouw Betsy hem verzekerd. Aan zijn riem hangt een klein radiootje dat altijd het laatste nieuws op heuphoogte de wereld in slingert: 'tientallen doden en gewonden bij bomaanslag op metrostation', 'terreurbeweging roept aanhangers wereldwijd op tot wraak', 'meisje al drie maanden vermist', 'demonstratie loopt uit de hand', 'steeds vaker ratten bij daglicht op straat', 'droogte laat bomen omvallen'. Afgewisseld met reclames over tandpasta, dagaanbiedingen, vliegvakanties, verzekeringen en effectieve ongediertebestrijding.

Elke dag doet Boris zijn uiterste best om de maatschappij beter te maken. 's Nachts ligt hij er zelfs wakker van. Hij doet dit werk al een tijd. Zo'n negen jaar. In de loop der tijd heeft hij een extra zintuig ontwikkeld: hij voelt het in de lucht als er gevaar dreigt. Het zit hem in de afwijking, hoe klein ook. En al zou het gevaarlijk kunnen zijn om dit hardop te zeggen, hij heeft de overtuiging dat iedereen die afwijkend is, in de gaten gehouden moet worden. Daar bedoelt de beveiliging verder niks mee, maar zo ziet hij het wel: afwijkend is verdacht. In de wetenschap dat ons brein altijd uitgaat van het ergste, omdat het zich nog altijd niet heeft aangepast aan de wereld die nu lang niet zo gevaarlijk meer is als in de oertijd, is dat wat er staat te gebeuren wellicht onvermijdelijk. Of misschien is hij overmoedig. Boris is per slot van rekening recent *Beveiliging van de Maand* geworden. Sinds hij zijn extra zintuig omarmd heeft, pieken zijn prestaties.

'Gefeliciteerd Van Stobberen. Hou dat vol, drie keer op een rij, en die bonus is voor jou!' had zijn baas vol trots gezegd. Daarna kocht Betsy ineens elke dag een extra groot stuk vlees van de slager en na het eten sloot ze vroeg de gordijnen. Ze bleek diverse verkleedpakjes te hebben aangeschaft. Zijn favoriet: de aangespoelde zeemeermin. Toen hij deze ochtend vertrok, fluisterde ze in zijn oor: 'Pak ze, held van me. Pak ze!'

Die woorden kruipen die dag door zijn brein. Misschien heeft dat er iets mee te maken.

★

Zo'n drie kilometer verderop verlaat Alex in zijn oranje broek en jas met reflecterende strepen zijn flatwoning, eerder dan zijn werk als vuilnisman van hem verlangt. Omdat de stroom eraf ligt, heeft hij alle trappen moeten afdalen. Je zou denken dat hem dat makkelijk afgaat: hij is groot, vierkant en gespierd, maar dat is meer uiterlijk vertoon dan een bewijs van zijn fysieke conditie. Lang niet alles is wat het lijkt. Als je naar hem kijkt, zou je bijvoorbeeld niet meteen verwachten dat hij vlinders spaart. Als kleine jongen al. Het moeilijkste is om ze te vangen zonder de vleugels te scheuren. Je kunt ze invriezen, maar dan loop je het risico dat de kleuren vervagen. De vuilnisman knijpt ze dood – *splatch* – dan op de spanplank, vleugeltjes wijd en speld erin, precies door de borst. Als kind had hij er een stuk of driehonderd, tot zijn vader ze allemaal van de muur veegde en in de vuilnisbak dumpte.

‘Vlinders! Alex, jij bent toch geen mietje?!’

Hij begon opnieuw met zijn verzameling, maar voortaan bewaarde hij ze onder in een legerkist vol speelgoedpistolen, met een slot erop.

Nu heeft hij een nieuw rubberen ringetje nodig

voor de stopkraan van zijn wc. Vannacht heeft de waterdruk het van het oude poreuze exemplaar gewonnen en is zijn hele badkamer volgelopen. Alles zeiknat. Iets waardoor Alex behoorlijk geïrriteerd is. Later op de dag, tijdens de lunchpauze, zal hij tieren tegen een collega: 'Onderbuurvrouw natuurlijk weer aan het flippen. Piswif. 't Droop zo de stoppenkast van de hele flat in. Alle stroom eraf. Van de hele flat, hè. Wist ik veel, ik sliep. En als ik slaap... Dus ik vet vroeg zo'n ringetje halen, en toen, ja, toen... Kijk, weet je wat het is? 't Is gewoon een grote teringzooi. Het recht van de sterkste geldt niet meer. Er wordt te veel geaaid, te veel gelikt, te veel gered, waardoor alles en iedereen die gewoon gezien geen recht zou hebben om te bestaan, omdat ze gewoon gezien niet op zichzelf in hun eentje overeind kunnen blijven, hier toch nog rondkruipen... De mensen kunnen niet meer weggooien. Dat is het grote probleem. En dan raakt alles vervuild, en vuil verstopt. Dat weten we allemaal. Dan krijg je dus problemen, hè! Dan moeten we ineens weer oppassen voor een of andere gek die losloopt, een zwerver ofzo, die gewoon gezien al lang doodgevroren was. Maar hé, mij krijg je niet bang. Ik heb een teringhekel aan vuil!'

Alex neemt zijn taak om de wereld schoon te houden bijzonder serieus. Terwijl hij deze ochtend in zijn auto stapt om naar het winkelcentrum te

gaan, hoort hij op de radio: 'Gezocht: man, gemiddeld postuur, 40 tot 50 jaar, lange jas.' En onze vuilnisman voelt zich bij alle oproepen direct aangesproken. Hij parkeert zijn auto achter het paars-grijze gemeentehuis en loopt het plein over richting de Handyman, waar in de etalage een grote televisie aanstaat met beelden van een boze menigte met spandoeken en prinsenvlaggen tijdens een protest op een plein in een nabijgelegen stad. Aan de vlaggenmast op dat plein hangt een doek met de tekst: *Eigen volk eerst*.

Om zijn nek draagt Alex een zwart touwtje met daaraan een stukje barnsteen met een klein insectje erin. Een vliegje ofzo. Een ketting die eigenlijk aan het dode meisje toebehoort dat nog gevonden zal worden.

Maar dat is later.

★

Wat er gebeurde:

Midden op het kinderkopjesplein staat een onschuldige man te kijken naar zijn handen vol pasjes, een opgevouwen papier met haastig geschreven getallen, een portemonnee, telefoon en sleutels. Zijn schouders krom, zijn jas lang.

De onschuldige man, laten we hem Harry noemen, is een grafdelver die zo veel mogelijk onzicht-

baar probeert te zijn. Hij komt net van de begraafplaats na het schudden van een familiegraf. Bij het 'schudden' open je een bestaand graf om de stoffelijke resten eruit te halen, om ze vervolgens een niveau dieper te begraven. Om de botten te laten zakken in feite, zodat er iemand bij kan. Voor als mensen graag samen liggen, als dat je gegund is. Bij geliefden bijvoorbeeld. Of familie, zoals nu het geval was: moeder en kind. Dan een laagje aarde erover zodat het graf klaar is voor de tweede kist.

Harry volgt het pad dat het leven voor hem uitgestippeld heeft. Of God. Of wie dan ook. Geen protest tegen dat wat op je weg komt, geen wil ergens te geraken, dan vang je alleen de onvermijdelijke klappen. Weerstand bieden geeft alleen maar botsingen.

Harry praat niet veel. En als hij praat, stottert hij. Dat komt, zoals hem vroeger als kleine jongen door de predikant verteld is, 'omdat de duivel op jouw tong zit, jongen. En zolang hij daar zit, zal God jou en je vader nooit uitkiezen om naar het paradijs te gaan.'

Zorgvuldig verdeelt hij zijn spullen over zijn zakken, schuift zijn bril hoger op zijn neus, steekt zijn handen – zwart van aarde – diep weg in zijn jas, en begint te lopen. Zo onopvallend mogelijk, zoals altijd. Maar hij is er natuurlijk wel, en hij wordt opgemerkt – juist daarom – door Boris, de beveiligder. Ergens gaat ook een winkelalarm af.